

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ - BULGARIA

ΤΣΒΕΤΑΝΚΑ ΕΛΕΝΚΟΒΑ - TSVETANKA ELENKOVA

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Tsvetanka Elenkova γεννήθηκε το 1968 στη Σόφια. Έχει δύο ποιητικές συλλογές. Το δημιουργικό της έργο έχει εκδοθεί σε διάφορα περιοδικά του εξωτερικού: Γαλλία, Ελλάδα, Κύπρος, Ουκρανία, Σερβία και Κροατία. Είναι μεταφράστρια από την Αγγλική και Ελληνική γλώσσα. Έχει μεταφράσει Έλληνες ποιητές, όπως τον Άγγελο Σικελιανό, το Γιώργο Σεφέρη, το Νίκο Καρούζο, τη Τζένη Μαστοράκη και έχει εκδώσει δύο βιβλία με τη μετάφραση, του σύγχρονου Άγγλου ποιητή Jonathan Dunne και 150 ποιήματα Μεσαιωνικού Ινδικού σίχου. Εκδίδει το πολιτιστικό περιοδικό "Europe 2001" (Ευρώπη 2001) και το σύγχρονο λογοτεχνικό περιοδικό "Ah, Maria" (Αχ, Μαρία). Είναι μέλος του Συμβουλίου του Διεθνούς Κέντρου Λογοτεχνών και Μεταφραστών Ρόδου, στην Ελλάδα.

CURRICULUM VITAE

Tsvetanka Elenkova was born in 1968 in Sofia. She has two collections of poetry. Her creative work has been published in several magazines abroad: France, Greece, Cyprus, Ukraine, Serbia, and Croatia. She is translator from English and Greek languages. She has translated Greek poets, like Angelos Sikelianos, George Seferis, Nikos Karuzos, Jenny Mastoraki, and she has published two books with translation, of the contemporary English poet, Jonathan Dunne, and 150 poems of Medieval Indian verse. She edits the cultural magazine "Europe 2001" and the magazine for contemporary literature "Ah, Maria". She is a member of The International Writers and Translators' Council in Rhodes, Greece.

♣ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΝΟΡΜΙΤΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΨΑΡΑΚΙ

(Το δέκατο έκτο θαύμα του μοναστηριού)

Μια φορά κι ένα καιρό ζούσε ένας ψαράς με την γυναίκα του σε ένα φτωχικό καλύβι δίπλα στην θάλασσα. Μια μέρα με τρικυμία ο ψαράς έριξε τα δίχτυα του αλητά δεν καιάφερε να πιάσει παρά μονάχα ένα μικρούτσικο ψαράκι. Ένα χρυσό ψαράκι – την κόρη του βασιλιά της θάλασσας – που του μίλησε μ' ανθρώπινη φωνίτσα και του 'πε πως αν την σιωπηθεί, και της χαρίσει την ζωή θα εκπληρώωνε τρεις επιθυμίες του. Ο ψαράς γύρισε στο σπίτι και τα διηγήθηκε όλη στην γυναίκα του. Τότε αυτή - κακίσιρω όπως ήτανε - άρχισε να του φωνάζει και να τον μαλώνει που ήρθε με άδεια χέρια και τον έστειλε πίσω να βρει το χρυσό ψαράκι και να του ζητήσει μια καινούργια σκάφη για να πλένει τα ρούχα Η παλιά είχε τρωπίσει. Το μικρό ψαράκι εκπληρώσε την επιθυμία του μα η κακιά γυναίκα τον ζανάσειε πίσω ζητώντας περισσότερα : και καινούργιο σπίτι - σωστό παλάτιο 'θελε να είναι - και βασιίτσα να την κάνει για να την προσκυνάει όλος ο κόσμος. Έτσι κι έγινε. Και στο τέλος πείταξε και τον καμμένο τον ψαρά στον δρόμο. Μια μέρα με τρικυμία ο ψαράς πήγε πάη στην θάλασσα για να ζητήσει απ' το ψαράκι να εκπληρώσει ακόμα μια επιθυμία της γυναίκας του. Μα το ψαράκι κούνησε μονάχα την ουρά του και χάθηκε για πάντα στο βυθό. Όταν γύρισε πίσω, βρήκε την γυναίκα του μέσα στην φτωχική τους καλύβα με την τρίπα σκάφη. Να κηαίει με δάκρυα μικρά.

Από το παραμύθι του Α. Σ. Πούσκιν «Ο ψαράς και το χρυσό ψαράκι»

Ο αριθμός 16 είχε πάντα μια ξεχωριστή σημασία για μένα. Και το γράμμα Π, που και στο ελληνικό, και στο λατινικό, και στο βουλγαρικό αλφάβητο μετράει τον ίδιο αριθμό. Γι' αυτό και δεν με εξέπληξε καθόλου το γεγονός, ότι παρέα με τον φίλο μου, Σουνδό ποιπτή, Πέτερ Κιούρμαν επισκεφτήκαμε το μοναστήρι του Πανορμίτη στην Σύμη. Ούτε και το γεγονός ότι στην δεύτερή μου επίσκεψη εκεί, διανυκτέρευσα στο κελί του μοναστηριού με τον αριθμό 79. Η αλήθεια για τα πράγματα όμως, ίσως να κρύβεται στο μακρινό παρελθόν, στην ιστορία της δημιουργίας του μοναστηριού.

Ζούσε κάποτε στο νησί μια αγαθή γυναίκα που την έλεγαν Μαρία. Όταν ήρθε ο καιρός της οποράς πήρε το τσαπί και πήγε να σκάψει το χωράφι της. Εκεί που έσκαβε πλάι στο κορμό ενός μασιχόδενδρου κάτι έλαμψε ξαφνικά μέσα στο χώμα. Σκύβει η Μαρία και τι να δει. Μια μικρή εικόνα του Αρχάγγελου Μιχαήλ είχε μισοπροβάλει από τη γη. Γεμάτη χαρά απ' αυτό το θαύμα η γυναίκα πήρε την εικόνα και την έβαλε με ευλάβεια στο εικονοστάσι του σπιτιού της. Την άλλη μέρα όταν ξύπνησε η εικόνα δεν ήτανε εκεί. Αμέσως όλο ταραχή η Μαρία έτρεξε στο χωράφι της. Η εικόνα ήταν ακριβώς στο ίδιο σημείο που την είχε βρει την προηγούμενη ημέρα και την πήρε πάλι στο σπίτι της. Η ίδια ιστορία επαναλήφθηκε πολλές φορές. Κάθε φορά την έπαιρνε και την έβαζε στο εικονοστάσι και κάθε πρωί η εικόνα άφανη. Με τα πολλά απόκαμε και δεν μπορούσε να συγκρατήσει τα δάκρυα της – ίσως ο Αρχάγγελος Μιχαήλ δεν θεωρούσε το σπικικό της άξιο γι' αυτόν. Όμως την νύχτα, παρουσιάστηκε στον ύπνο της και της είπε, ότι στο μέρος που βρήκε την εικόνα, θέλει να χυιστεί εκκλησία στο όνομα του. Έτσι, σύμφωνα με την παράδοση, μπήκαν τα θεμέλια του μοναστηριού.

Το όνομα του μοναστηριού όπως πιστεύουν οι ντόπιοι, έρχεται από τις λέξεις *πάνω* και *ορμή* ή πάλι από τις λέξεις *παν* (*σύμπαν*) και *ορμή*, ίσως πάλι, σκέφτομαι με τη σειρά μου – μαγεμένη από την ομορφιά του τοπίου – να έρχεται από την λέξη *πανόραμα*. Πάει να πει ότι ο Άγιος είναι εκείνος ο πανέμορφος που ελκύει με ορμή από ψηλά. Είναι αξιοσημείωτο ότι όλοι οι θρύλοι για τα θαύματα, που γίνονται σε αυτόν τον άγιο τόπο, συνδέονται με την δύναμη του Αρχάγγελου να ελκύει – εκείνο που του τάζουν δεν το ξεχνάει. Και για να ζητήσεις την βοήθεια του, πρέπει πρώτα να του τάξεις: όσοι έχουν την ανάγκη της βοήθειάς του, τους καλεί κοντά του, όπως τα δίχτυα των ψαράδων που ανεβάζουν την πλούσια ψαριά. Σύμφωνα με την Ορθόδοξη Παράδοση, αυτή η επιμονή του Αγίου δεν πρέπει να εξετάζεται καθόλου σαν να είναι η έκφραση κάποιου ισχυρού αισθήματος ιδιοκτησίας ή εγωισμού, αλλά ακριβώς το αντίθετο – σ' αυτή την χειρονομία, του να δίνεις πρώτου να πάρεις, βρίσκεται ο ανιδιοτελής σπόρος της Αγάπης, της Θείας και Μοναδικής. Πρέπει πρώτα να δώσεις, για να ανοίξεις την παλάμη σου να λάβεις. Όπως η σύνθετη λέξη *μπληγκονιά* (χάρις) – λέξη εμβληματική στην διδασκαλία του Χριστού – που αποτελείται από δυο λέξεις: *μπλήγκο* (καλό-αγαθό) και *ντάβαμ* (δίνω). Δεν υπάρχει αγαθό χωρίς δόσιμο.

Και ακριβώς η Χάρις είναι αυτό που σε γεμίζει αμέσως μόλις το караβάκι δέσει στα γαλήνια νερά του μικρού κόλπου του μοναστηριού. Όχι με ήχο, αλλά με τραγούδι, όχι με μελωδία, μα με φωνή σε υποδέχεται το καρπαναριό που η κομψότητά του θυμίζει την ουρά ψαριού – εκείνου του μικρού ψαριού που μιλούσε στο παραμύθι του Πούσκιν «Ο ψαράς και το χρυσό ψαράκι». Αρχιτεκτονικά το καρπαναριό είναι μια σύνθεση του κλασσικού και του μπαρόκ, που το πρότυπό του αναγνωρίζεται σε αυτό της «Αγίας Φωτεινής» της Σμύρνης, ή πάλι σε αυτό της Ζαγόρσκα Λάβρας κοντά στην Μόσχα. Μόνο που εδώ το μοναδικό ρώσικο στοιχείο του είναι η καρπάνα, που ζυγίζει τρεις τόνους, κατασκευασμένη στην Ρωσία, δωρεά στο μοναστήρι την εποχή του ηγουμένου Μακαρίου Β'. Ενδιαφέρον είναι επίσης και το ρολόι του καρπαναριού, που μετράει τον χρόνο με αγγλική ακρίβεια (δωρεά του 1925, αξίας 100 χρυσών αγγλικών λιρών).

Το μοναστήρι του Πανομίτη είναι σαν ένα σταυροδρόμι, σημείο κομβικό Ανατολής και Δύσης, βαθύ αυλάκι στο χωράφι του Χριστιανισμού. Όλα εδώ χαρακτηρίζονται από ευπρέπεια και μέτρο – τα πολύχρωμα караβόσκοινα με τα μαζεμένα δίχτυα πλάι τους, οι ανεμόμυλοι δεξιά στο ύψωμα που σε αιχμαλωτίζουν τόσο απόλυτα με τα σκιοινιά τους, θαρρείς και είναι κλωστές από ιστό αράχνης. Και παντού, παντού αυτό το αίσθημα μαγνητισμού, μια έλξη ακαταμάχητη, χωρίς βία, με αγάπη, δόσιμο ολοκληρωτικό εμπιστοσύνης – όπως ακριβώς αφήνεται στα χέρια της μάνας το μικρό παιδί που κλαίει.

Πάνω στο ανάγλυφο των λόφων, καρφισωμένοι στις πλαγιές, πυκνοί θάμνοι- αληθινά κοσμήματα. Συνθέσεις του κίτρινου και του πράσινου, της ώχρας και του γαλάζιου σε όλο το τοπίο, μέσα και έξω από το μοναστήρι – ακόμα και στον ήλιο, στην αστραφτερή του λευκότητα που γεμίζει τη μέρα, ακόμα και στη φλόγα του που μας ζεσταίνει. Η είσοδος του

μοναστηριού, σε απόλυτη αρμονία με το καρπαναριό – ο τρούλος, γαλάζιο του ουρανού, με τον Παντοκράτορα στο κέντρο, περιστοιχισμένο από αγγέλους σκαλισμένους σε ολόλευκο μάρμαρο, που τα περισσότερία τους φτερά θυμίζουν πρωτόβγαλτα φυλλαράκια. Η εσωτερική αυλή είναι σιρωμένη με πέτρινο χαλί από θαλασσινά βότσαλα, περιτριγυρισμένη από φουτωτούς θάμνους, μπουκαμβίλιες και πικροδάφνες. Και διαρκώς γύρω σου, η αίσθηση της Άνοιξης, της Ευλογίας, της Ανάστασης. Η θαυματουργή εικόνα του Αρχάγγελου Μιχαήλ στον Ναό, ντυμένη στα χρυσά και το ασήμι, έχει τέτοια ζωνιάνια έκφρασης που φέρνει στο νου σου πιο πολύ παλιά φωτογραφία παρά ζωγραφική. Και σε κοιτάζουν τα μάτια του, λες και είναι τα μάτια του προ-προπάππου σου. Κάτι οικείο που υπήρξε και ζει ακόμα μέσα σου. Κάτι που σε καλεί. Έτσι, κάποιος που ρίχνει τα δίχτυα του στο μικρό κόλπο του μοναστηριού - ενώ πέρα στο βάθος αφρίζει η ταραγμένη θάλασσα - δεν βγάζει απ' τα γαλήνια νερά του το ψαράκι του παραμυθιού (αυτό είναι από καιρό εδώ), αλλά εσένα τον ίδιο. Και είσαι εσύ ο φτωχός που ήρθε σ' αυτό το απαγκίο για να φύγεις στο τέλος πλούσιος «...με όσα κέρδισες στον δρόμο...».*

Ήταν μια μέρα με τρικυμία θυμάμαι, όταν αποφάσισα να πάω ξανά εκεί. Έπρεπε να κανονίσουμε με τον Πέτερ Κιούρμαν μια συνάντηση με τον ηγούμενο του μοναστηριού σε σχέση με τις επειακές εκδηλώσεις «Συγγραφείς και Μεταφραστές των τριών θαλασσών», που θα γίνονταν τον Ιούνιο, με προσωπικότητες απ' όλη την Ευρώπη. Βασιζόμουν στην φιλοξενία του πατέρα Γαβρίλη, τόσο τώρα, όσο και στην διάρκεια των εορταστικών εκδηλώσεων. Εξαιτίας της κακοκαιρίας είχε απαγορευθεί ο απόπλους των πλοίων της γραμμής σε όλο το Αιγαίο, μέχρι τον Πειραιά. Η καταιγίδα που κατέβαινε απ' τις Κυκλάδες, πλησίαζε τα Δωδεκάνησα. Η τηλεφωνική σύνδεση με το μοναστήρι ήταν αδύνατη. Τότε αποφάσισα να πάρω το τελευταίο καράβι της ημέρας, που έφτανε στην Σύμη γύρω στις 8.30 το βράδυ – έτσι στην τύχη. Αγόρασα εισιτήριο μόνο για να πάω (την επιστροφή την άφησα για το μοναδικό πλοίο της άλλης μέρας - αν το 'χανα για οποιοδήποτε λόγο, έχανα και το αεροπλάνο για την Σόφια) και ήταν κάτι σαν τρύπα στο πάτο μιας οκάφης απ όπου το νερό ρέει συνεχώς και δεν λιμνάζει. Νερό κρυστάλλινο, ταπεινώσης και θάρρους, όχι το στάσιμο νερό των παθών και των φόβων μας. Όσα ακολούθησαν ήταν το τρεχούμενο νεράκι που μπορείς να πλύνεις το πρόσωπο και τα χέρια σου. Και να πεις με γρήγορες γουλιές.

Τελικά λίγα λεπτά πριν ξεκινήσει το πλοίο κατάφερα να επικοινωνήσω με τον ηγούμενο (θα άφηναν την πόρτα του μοναστηριού ανοικτή ειδικά για μένα). Τα κύματα της αγριεμένης θάλασσας έμοιαζαν πιο πολύ σαν να κανάκευαν τους επιβάτες απ' ότι να τους ταράζουν. Έφτασα στο μοναστήρι με το μοναδικό ταξί του νησιού (25 λεπτά δρόμος, στην άλλη άκρη της Σύμης), με την υπόσχεση ότι την επόμενη μέρα θα ερχόταν να με πάρει πίσω στις έξι. Μια

* Κων. Καβάφης «Ιθάκη».

από τις γυναίκες που φρόντιζε για τον ηγούμενο και με προϋπάντησε ήταν από την Βουλγαρία. Μου έβαλαν να δειπνήσω και είχα μια ζεστή και ευχάριστη συζήτηση με τον πατέρα Γαβρίλη. Μετά με οδήγησαν στο κελί του μοναστηριού με τον αριθμό 79. Όταν ρώτησα – πιο πολύ από σεβασμό – πόσο θα κοστίσει η παραμονή μου εκεί, μου απάντησαν: «Μα τι λέτε! Εδώ είναι άγιο μέρος».

Και αλήθεια, ακόμα και τα αστέρια είχαν την δική τους τάξη εδώ, πιο διαφορετική από αυτή που έχουν πάνω από τα κεφάλια μας στις μεγάλες πόλεις. Αστέρια πιο κονινά, πιο φωτεινά, αστέρια που έβρεχαν χωρίς να πέφτουν. Μόνο στην Ροδόπη, νομίζω, είχα συναντήσει σαν κι αυτά, στον ίδιο κύκλο που έφτιαχναν οι κορυφές των δένδρων – όπως εδώ, στον κύκλο της εσωτερικής αυλής του μοναστηριού, που ο όγκος των χιρισμάτων γύρω της διαγράφονταν μέσα στην νύχτα σαν την ουρά ενός ψαριού. Και πάλλονταν σαν κι αυτή όλος ο ουρανός. Η θάλασσα αντηκούσε σαν τρεμούλιασμα. Η καμπάνα χτυπούσε σαν χάδι. Η κρεμαστή λάμπα πάλι, κουνούσε το φως της δεξιά κι αριστερά σαν καμπάνα. Σ' αυτή την πουχία, όχι από έλλειψη ήχων, αλλά από την αρμονία τους, όταν η κάθε αίσθηση μεταμορφώνονταν σε άλλη – ο ήχος σε αφή, το φως σε ήχο, η αφή σε φως – ο λόγος θαρρείς και αποκτούσε σώμα. Ο λόγος γίνονταν σώμα. Ακόμα και το βέλασμα των κατοικιών χτυπούσε στους βράχους σαν το γλωσσίδι της καμπάνας.

Μου είχαν πει ότι ίσως δυσκολευτώ να κοιμηθώ, μιας και δεν είχα συνηθίσει στο μέτρημα του χρόνου μ' αυτόν τον τρόπο. Εγώ πάλι για πρώτη φορά ήμουν μόνη χωρίς να αισθάνομαι μόνη. Κοιμόμουν κι άκουγα κάθε μισή ώρα την καμπάνα σαν μέρος του ονείρου μου. Την αισθανόμουν σχεδόν σωματικά. Σχεδόν με ακουμπούσε. Όπως σε χαϊδεύει ένα χέρι, ζεστό κι ευλογημένο. Με την ψαρία ουρά της παλάμης του. Και σου μιλάει.

Ακριβώς όπως στα παραμύθια...

Μετάφραση στα Ελληνικά: Δημήτρης Άλλος

❧ A FAIRY-TALE FOR PANORMITIS AND THE GOLDEN FISH

(The sixteenth miracle of the monastery)

Once upon a time a fisherman and his wife lived in a poor cabin by the shore. One stormy day the fisherman cast his net on the waters but only managed to catch one small fish. A golden fish – the daughter of the king of the sea – who talked to him with a human voice and told him that, should he show mercy to her and spare her life, she would grant three wishes. The fisherman returned to his home and told everything to his wife. Then she – vixen that she was – started yelling at him and scolded him for having come with empty hands and sent him back to find the golden fish and ask her for a new wash-trough for the clothes. The old one was broken. The fish fulfilled the fisherman's wish but the mean wife sent him back again to ask for more: to have a new house – a real palace – and become a queen for all the people to submit to her. And so it happened. And in the end she drove the poor fisherman out to the street. One stormy day the fisherman went again to the shore to ask the golden fish to fulfill one more wish of his wife. Yet, the fish just wagged its tail and got out of sight into the bottom of the sea. When he returned back home, he found his wife in their poor cabin with the broken wash-trough. She was weeping bitter tears.

From A. S. Pushkin's fairy-tale "The fisherman and the golden fish"

The number 16 has always been of great importance to me. And also the letter P, which is the same number in the Greek, Latin and Bulgarian alphabets. That's why I wasn't at all surprised by the fact that along with my friend, the Swedish poet, Peter Curman, I visited the monastery of Panormitis in Symi. Not even by the fact that on my second visit there I stayed overnight in the monastery's cell with the number 79. Yet the truth for some things might be hiding in the most distant past, in the story of the creation of the monastery.

On the island there once lived a decent woman, called Maria. When the seedtime came, she took the hoe and went to dig her field. As she was digging, next to a mastic tree, something suddenly glittered in the ground. Maria bent over and saw a small icon of Archangel Michael, half-appearing from the earth. Full of joy because of this miracle, the woman took the icon and put it devoutly on her home's icon stand. The next day, when she woke up, the icon was not there. All in a fluster, she immediately ran to her field. The icon was exactly at exactly the same spot found on the previous day, so she took it again to her home. The same story was repeated many times. Each time she took it and put it on the icon stand and each time the icon vanished. In the end, she was exhausted and could not hold back her tears – perhaps Archangel Michael thought her house was not worthy for Him. Yet, during the night, He appeared in her sleep and told her that He wanted to have a church, dedicated to Him, built on the spot she found the icon. Therefore, according to tradition, the foundations of the monastery were laid.

The name of the monastery, so locals believe, comes from the words *πάνω* (*pano* – above) and *ορμή* (*ormi* – impetus) or even from the words *παν* (*σύμπαν*) (*pan* – universe) and *ορμή* (impetus) or even again, I think enchanted by the beauty of the scenery, it might derive from the word *πανόραμα* (panorama). It means that the Saint is the most beautiful who attracts in impetus from above. It is noteworthy that all legends about miracles that occur in this holy place are connected to the attracting power of the Archangel – what is vowed He does not forget. And to ask for His help you have to vow something to him. Those who are in need of His help, He calls them just as happens with the nets of fishermen when they pull them up full of fish. According to the Orthodox Tradition, this persistency on the part of the Saint should not at all be seen as an expression of some powerful feeling of possession or selfishness, but as something totally contrary to that – in this gesture, of giving before receiving, lies the generous seed of the Divine and Unique Love. You first have to give in order to open your palm and receive. As in the compound word *μνησγκονιά* (*blagodat* – grace) – an emblematic word in Christ’s teaching – which is made up of two words: *μνησγκο* (*blago* – good, decent) and *νιάβαμ* (*davam* – give). There is no good without giving.

And Grace precisely is what fills you as soon as the little boat anchors in the peaceful waters of the monastery’s small bay. You are welcomed by the church-tower, not in sound, but in singing, not in melody, but in voice. Its elegance resembles to the tail of the fish – of that little fish Pushkin referred to in his fairy-tale “The fisherman and the golden fish”. In terms of architecture, the church-tower is a combination of classical and baroque style, whose model is that of Saint Fotini in Smyrna or even that of Zagorska Lavra near Moscow. It’s just that in this case the unique Russian element is the bell, which weighs three tons and was made in Russia and donated to the monastery at the time of the Reverend Father Makarios II. Also of great interest is the clock of the church-tower, which is extremely accurate (donated in 1925, worth 100 gold English pounds).

Panormitis’ monastery is like a crossroads, a junction between East and West, a deep canal in the field of Christianity. Everything here is characterized by decency and moderation – the colourful cables with the nets wound up next to them, the windmills on the right up on the rise, which capture you so completely in their cables, as if they were threads of a spider’s web. And there is everywhere, just everywhere, this feeling of magnetism, an irresistible attraction, with no violence, with love and giving of complete trust – just as the crying little child gives itself into its mother’s hands.

On the relief of the hills, there are dense bushes, pinned on the hillsides – just like real jewels. There are combinations of yellow and green, of ochre and azure all over the scenery, in and out of the monastery – even in the sun, in its bright whiteness, which fills the day, and in its flame, which warms us. The entrance to the monastery, in total harmony

with the church-tower – the dome, in sky blue, with the Pantocrator in the middle – is surrounded by carved angels in snow-white marble, the pigeon-like wings of which resemble early little leaves. The inner yard is covered with a carpet of sea pebbles, surrounded by dense bushes, bougainvilleas and oleanders. And all around you there is always the sensation of Spring, Blessing and Resurrection. The miraculous icon of Archangel Michael in the church, covered in gold and silver, has such a vitality of expression that it brings to mind a very old picture rather than a painting. And His eyes look at you as if they were the eyes of your great-great-grandfather. Something familiar that has existed before is still living inside you. Something that is calling you. Thus someone who casts his nets in the small bay of the monastery – whilst far away the disturbing sea is foaming – does not catch from its calm waters the fish of the fairy-tale (this has been here since long ago), but you yourself. And you are the pauper who came to this leeward to leave in the end wealthy “with all you’ve gained on the way...”*

I recall it was a stormy day when I decided to go there again. We had to arrange along with Peter Curman a meeting with the abbot of the monastery concerning the jubilee events “Writers and Translators of the Three Seas”, which was going to be held in June, with personalities from all over Europe. I was counting on the hospitality of Father Gabriel, as much now as during the jubilee events. Due to bad weather, the departure of ships was prohibited in all the Aegean, up to Piraeus. The storm was approaching the Dodecanese from the Cyclades. Telephone communication with the monastery was impossible. Then I decided – haphazardly – to take the last ship of the day, which would arrive in Symi at 8.30 in the evening. I bought a one-way ticket, just to get there (I would return the next day on the only ship – if, for any reason, I missed it, I would also miss the plane to Sofia), and this was something like a broken wash-trough from which the water is continuously running and does not lie still. It is the crystal water of mortification and courage, not the stagnant water of our passions and fears. Whatever followed was the running water that you can wash your face and hands with. And also drink in fast sups.

In the end, a few minutes before the sailing of the ship, I managed to contact the abbot (they would leave the door of the monastery open, just for me). The waves of the rough sea seemed to be coddling the passengers more than disturbing them. I reached the monastery by the only taxi on the island (25 minutes’ distance, on the other side of Symi), with the promise to come and collect me the next day at six. One of the women, who provided for the abbot and came forward to meet me, was from Bulgaria. I had my supper and a warm and pleasant discussion with Father Gabriel. Then I was led to the

* Constantine Cavafy, “Ithaca”.

monastery's cell numbered 79. When I asked – more out of respect – how much my stay there would cost, they answered, “What are you talking about?! This is a holy place”.

And truly even the stars had their own order here, different from the one they have above our heads in the big city. Stars that were closer, brighter; stars that were raining, but not falling. I think it was only in the Rhodope mountains that I had met such stars, in the same circle that the tree peaks were making – just like here, in the circle of the monastery's inner yard, where the size of the buildings around it appeared in the night like the tail of a fish. And, like the tail, the whole sky was vibrating. The sea echoed like a ripple. The bell was tolling like a caress, whereas the hanging lamp was rolling from right to left like a bell. In this silence, not because of the lack of sounds, but because of their harmony, when each feeling was transformed into another – sound into touch, light into sound, touch into light – words seemed to be getting a body. Word was becoming a body. Even the bleating of the goats was striking on the rocks like a bell clapper.

I was told that it might be difficult to sleep, since I wasn't used to this way of counting time. Yet for the first time I was alone without feeling alone. I was sleeping and listening every half hour to the bell as if it were a part of my dream. I was almost feeling it physically. It was almost touching me. As when a warm and blessed hand caresses you. With the fishy tail of its palm. And talks to you.

Just the way it is in fairy tales.

Translated into English by: Theano-Maria Marinou

✠ Συνέντευξη πατρός Γαβριήλ, ηγουμένου της Μονής Πανορμίτη

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: *Αγαπιέ πατέρα Γαβριήλ, θα μπορούσατε να μας πείτε εν συντομία για τους αναγνώστες μας ποιος ήταν ο ρόλος της Μονής Πανορμίτη κατά το παρελθόν και ποιος είναι σήμερα;*

Η Μονή Πανορμίτου ανέκαθεν αποτελούσε κάστρο και έπαλξη της Ορθοδοξίας στα Δωδεκάνησα. Οι Μοναχοί που ζούσαν εδώ αγωνίζονταν σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες, μέσα σε περιβάλλον εχθρικό τις περισσότερες φορές για την ορθόδοξη πίστη. Έτσι κράτησαν άσβεστη τη φλόγα της πίστεως και παράλληλα διαδραμάτισαν ρόλο εθνικής δράσεως και προσφοράς, συμμετέχοντας ενεργά στους απελευθερωτικούς αγώνες του γένους. Σήμερα το Μοναστήρι συνεχίζει την πολυποικίλη προσφορά του, έχοντας αναπτύξει μεγάλη κοινωνική προσφορά και δράση στο νησί. Απασχολεί 35 εργαζόμενους σε επίσηια βάση, συντηρεί Γηροκομείο δυναμικότητας 20 ατόμων, ενισχύει πολλές άπορες οικογένειες, αποστέλλει χορηγίες σε διάφορους φορείς, έχει αναλάβει τα τροφεία απόρων φοιτητών, φιλοξενεί σε οργανωμένους Ξενώνες συλλόγους, μαθητές, και πολύ κόσμο, οργανώνει διάφορα συνέδρια κατά καιρούς κ.α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: *Θα ήθελα να συνεχίσω στο πνεύμα της πρώτης ερώτησης και να σας ρωτήσω για το ρόλο σήμερα της Ορθοδοξίας και των Μοναστηριών που αποτελούν την πιο ισχυρή της έκφραση. Σε αυτό τον δύσκολο αιώνα όπου υπάρχουν τόσοι πολλοί πειρασμοί στους νέους ανθρώπους – ανηθικότητα, χρήματα και ναρκωτικά – με ποιο τρόπο πιστεύετε ότι θα μπορούσε να τους βοηθήσει η Ορθοδοξία και τα Μοναστήρια; Δε θα έπρεπε να είναι πιο προσιτή και να βαδίζει ανάμεσα στους νέους ανθρώπους μέσα σε αυτό τον κόσμο όπως κατά κάποιο τρόπο έκανε και ο Χριστός;*

Η Εκκλησία, είναι το σώμα του Χριστού, φορέας της αλήθειας και χώρος ασκήσεως της κατά Χριστόν ζωής, δηλαδή χώρος ελευθερίας και αγάπης, το σίμπι θα μπορούσαμε να πούμε όλου του κόσμου, και οφείλει, παρακάμπτοντας τα απατηλά και παρερχόμενα φαινόμενα, να μείνει εδραία και αμετακίνητη «σ' αυτά που έμαθε και χρεώθηκε» (Β' Τιμ. γ', 14). Οφείλει να διδάσκει αναλλοίωτα την αλήθεια που παρέλαβε από το Χριστό και φυσικά να προβάλλει τη ζωή που πρέπει να συμφωνεί με την αλήθεια αυτή, δεδομένου ότι «Ιησούς Χριστός χθες και σήμερα ο Αυτός και εις τους αιώνας» (Εβρ. ιγ', 8). Μόνο έτσι η Ορθόδοξη Εκκλησία θα αποτελεί το παγκόσμιο και παντοτινό σημείο αναφοράς και ελπίδας, τον οδοδείκτη για τον κάθε άνθρωπο, που λαχταρά να επιστρέψει από την αυτόνομη και εγωιστική ζωή του στη φυσική κατά Χριστό ζωή, για την οποία και πλάστηκε. Οι νέοι άνθρωποι σήμερα δυστυχώς δεν ζουν όπως ο Χριστός θέλει, με αποτέλεσμα να δημιουργούν πολλά προβλήματα στον εαυτό τους και στους γύρω τους. Έχει χαθεί το νόημα στη ζωή τους και άδειοι βουλιάζουν

είτε στη σαρκολατρεία, είτε στα ναρκωτικά, είτε στην αναζήτηση του εύκολου κέρδους, στις αρέσσεις κ.τ.λ. Η μοναδική ελπίδα σωτηρίας είναι ο Χριστός, και αλίμονο εάν η Εκκλησία που αποτελεί το ζωντανό Σώμα Του πάψει να μιλά με τη γλώσσα της αλήθειας στα παιδιά Του, για τα οποία Εκείνος έχυσε το Θεϊκό Αίμα Του. Με αυτά τα δεδομένα καταλαβαίνετε γιατί η Εκκλησία δεν μπορεί να ακολουθεί την απατηλή και αμαρτωλή πραγματικότητα της κάθε εποχής. Αν συμβεί αυτό τότε απλά θα πάψει να είναι Εκκλησία και θα μεταβληθεί σε ένα ανθρώπινο – όπως τόσους άλλους – οργανισμό, ανίκανο να προσφέρει σωτηρία και ζωή ούτε και στον εαυτό της.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: *Δεν είναι δύσκολο το να είσαι μοναχός και μάλιστα σε νησί; Εννιώ ότι το Μοναστήρι είναι ένας κλειστός τόπος όπου η ζωή είναι περισσότερο ή λιγότερο απομονωμένη από τον κόσμο κι εδώ είναι δύο φορές πιο κλειστό επειδή βρίσκεται σε νησί, και τα νησιά όπως ξέρουμε είναι κομμάτια γης που είναι εντελώς απομονωμένα από την ενδοχώρα.*

Ο Μοναχισμός έχει διαφορετική κατεύθυνση και αποστολή με εκείνη του κόσμου. Είναι οδός αυταπαρνήσεως και καθάρσεως από τα ανθρώπινα πάθη και τις αδυναμίες, προκειμένου να γίνει ο άνθρωπος γνήσιο παιδί του Θεού, και αρεστός μόνο σ' Αυτόν. Γι' αυτό όμως χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια και μεγάλος αγώνας. Τα Μοναστήρια υπάρχουν ακριβώς γι' αυτό, γιατί εκεί οι συνθήκες και ο τρόπος ζωής είναι ιδανικός για την επίτευξη του σκοπού που προανέφερα. Κάποιες δυσκολίες υπάρχουν όταν επικρατούν άσχημες καιρικές συνθήκες και αφορούν σε θέματα ενίοτε υγείας, μεταφορών, επικοινωνίας κ.α., όπως βεβαίως σ' όλα τα νησιά. Και σε αυτό το θέμα πρωτίστως η πίστη μας στο Θεό, η αγάπη μας στον Αρχάγγελο Μιχαήλ και στον τόπο μας, μας βοηθούν να ξεπερνάμε τις διάφορες δυσκολίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: *Θα μπορούσατε να μοιραστείτε μαζί μας στοιχεία από τη ζωή σας, την απόφασή σας να γίνετε μοναχός και υπηρετήσετε το Θεό; Υπάρχουν σήμερα αρκετοί νέοι άνθρωποι που να θέλουν να ακολουθήσουν αυτό τον τρόπο ζωής;*

Η απόφασή μου αυτή έχει να κάνει με μια προσωπική μου περιπέτεια στην παιδική μου ηλικία. Όταν τα Δωδεκάνησα βρίσκονταν υπό Ιταλική κατοχή το Σεπτέμβριο του 1942 χρειάστηκε να χειρουργηθώ στο Νοσοκομείο της Ρόδου, στην ηλικία των 16 ετών. Μετά από την επέμβαση επέστρεφα στην Σύμη με το πλοίο "FIUME" συνοδευόμενος από την μητέρα μου. Αφού βρισκόμασταν μεταξύ Τουρκίας και Ρόδου δεχτήκαμε επίθεση από το υποβρύχιο «Παπανικολής». Εντός ολίγου το πλοίο μας βυθίστηκε και πνίγηκαν δυστυχώς οι περισσότεροι επιβάτες, μεταξύ των οποίων και η μητέρα μου. Εγώ έμεινα περίπου 6 ώρες στη

θάλασσα και σιγά - σιγά οι δυνάμεις μου άρχισαν να με εγκαταλείπουν. (Σκεφθείτε ότι πριν τρεις μόλις μέρες είχα χειρουργηθεί). Έτσι, όταν πλέον τα σωστικά μέσα έφθασαν, δεν είχα άλλη αντοχή και άρχισα να βουλιάζω. Τότε θερμή ικεσία ξεπήδησε από τα βάθη της ψυχής μου προς τον Αρχάγγελο Μιχαήλ να με βοηθήσει. Η υπόσχεση της αφιερώσεως της ζωής μου δόθηκε εκεί. Και ενώ κατερχόμουν στον βυθό, ένιωσα μια δυνατή ώθηση που με έφερε στην επιφάνεια. Κατόπιν με ανέβασαν σε κάποιο σκάφος και με ελάχιστους διασωθέντες μας έφεραν στην Ρόδο. Μετά από 4 χρόνια ήρθα στην Μονή και από τότε ζω εδώ ως Μοναχός, συνολικά 58 χρόνια. Ο μακαριστός Μητροπολίτης Ρόδου Σπυρίδων με εξέλεξε Ηγούμενο το 1983.

Όλα αυτά τα χρόνια υπηρετώ με αφοσίωση το Θεό και τον Αρχάγγελο, στο πρόσωπο του κάθε ανθρώπου που ο Θεός θα στείλει στο Μοναστήρι. Γιατί για την Ορθοδοξία ο άνθρωπος είναι η ζωντανή εικόνα του Θεού και όπως αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, η αγάπη μας για να φθάσει στο Θεό πρέπει να περάσει πρώτα από τον συνάνθρωπο.

Πρώτιστο καθήκον είναι οι καθημερινές ακολουθίες στο Ναό, κατά τη διάρκεια των οποίων γίνεται προσευχή για όλο τον κόσμο. Έπειτα σειρά έχει η φροντίδα για τη Μονή, η διαρκής συντήρηση, ο εξωραϊσμός και η καλή λειτουργία όλων των εν γένει πραγμάτων.

Σήμερα που όλα είναι προσαρμοσμένα στην υλική διάσταση, τον καταναλωτισμό, το εύκολο κέρδος, την καλοπέραση κ.τ.λ. φαινομενικά δίνεται η εντύπωση ότι δεν υπάρχουν ανώτερες αξίες, πίστη και αναζήτηση για το Θεό και ότι ο Μοναχισμός τείνει να εκλείψει. Αυτή είναι όπως ανέφερα μία φαινομενική αντίληψη. Πολλοί είναι οι νέοι άνθρωποι που διαπνεόμενοι από τις αιώνιες αυτές αξίες εγκαταλείπουν τον κόσμο και αφιερώνονται στο Θεό. Τα πράγματα αυτά βέβαια δεν μετριούνται ποσοτικά αλλά πνευματικά. Στους Μοναχούς δίνεται πρόσκληση από το Θεό. Ιδανικά μέρη με άριστες συνθήκες γι' αυτόν τον τρόπο ζωής είναι το Άγιον Όρος, τα Μετέωρα και πολλά άλλα Μοναστήρια, τα οποία σφύζουν από πνευματική ζωή και δράση.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: Ποια είναι η άποψή σας σχετικά με τη δυνατότητα στο μέλλον να αποτελεί όλος ο Χριστιανισμός μια ενότητα - να μην είναι χωρισμένος σε Καθολικούς, Προτεστάντες, Αγγλικανούς, Ορθοδόξους;

Η ενότητα των Χριστιανών είναι η προσδοκία και το όνειρο όλων μας. Αυτή την ενότητα ζήτησε ο Χριστός από τον Θεό - Πατέρα στην τελευταία Του προσευχή πριν το πάθος. Οι διαίρεσεις και ο κατακερματισμός είναι έργο του διαβόλου και των ανθρωπίνων παθών που εκείνος υποκινεί. Για να φτάσουμε όμως στην πολυπόθητη ενότητα πρέπει να επιστρέψουμε στην Εκκλησιαστική πραγματικότητα των 8 πρώτων χριστιανικών αιώνων, τις αποφάσεις των 7 Οικουμενικών Συνόδων στην γνησιότητα της κοινής ιεράς παραδόσεως και ανόθευτης

πίστεως. Να αναγνωριστούν τα λάθη απ' όπου κι αν έγιναν, να εγκαταλειφθεί η κοσμική εξουσία που κάποιες Εκκλησίες έχουν αναλάβει, να εκλείψουν φαινόμενα όπως της Ουνίας και να πραγματοποιηθεί ειλικρινής διάλογος αγάπης και ειρήνης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: Στο βιβλίο που αφορά τη Μονή Πανορμίτη υπάρχουν πολλές μαρτυρίες για θαύματα του προσίατη Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Πανορμίτη. Έχετε γνώση κάποιων καινούργιων που έγιναν;

Είναι γεγονός ότι συχνά ζούμε θαύματα, που η Χάρis του Θεού επιτελεί δια του Παμμεγίστου Ταξιάρχου Του. Τελευταία ήλθαν αρκετά άτεκνα ζευγάρια και μας ανακοίνωσαν ότι απέκτησαν μωρό κατόπιν θαυματουργικής επεμβάσεως του Αρχαγγέλου, παρά τις διαβεβαιώσεις γιατρών για αδυναμία συλλήψεως. Ενδεικτικά σας διαβάζω την εξής επιστολή ενός τέτοιου ζευγαριού:...

«Μετά από δέκα χρόνια Γάμου, αποκτήσαμε το υγιές και ευλογημένο κοριτσάκι μας, με την Χάρη του Αρχαγγέλου Μιχαήλ του Πανορμίτη.

Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ οδήγησε τα γεγονότα τόσο φανερά και αποκαλυπτικά, που θα Τον δοξάζουμε για όλη μας την ζωή.

Παντρευτήκαμε τον Οκτώβριο του 1991. Το καλοκαίρι του 1992, πήγαμε διακοπές στη Ρόδο και από εκεί μια ημερήσια εκδρομή στην Σύμη και στο Μοναστήρι του Ταξιάρχη Μιχαήλ. Μείναμε ενθουσιασμένοι από την Μονή και είπαμε αυθόρμητα-και ανυποψίαστοι τότε-πως σε δέκα χρόνια θα επισκεφθούμε ξανά το Μοναστήρι μαζί με τα παιδιά μας... δηλαδή το καλοκαίρι του 2002. Όμως παιδιά δεν κάναμε και τα χρόνια περνούσαν. Οι εξετάσεις και οι θεραπείες διαδέχονταν η μία την άλλη με μεγάλο κόστος, ψυχολογικό και οικονομικό, αηλιά χωρίς αποτέλεσμα.

Από το καλοκαίρι του 2001 είχαμε έντονα στο μυαλό μας το τάμα του Πανορμίτη για το 2002, αηλιά μας διακατείχε μεγάλη ήσυχη και στενοχώρια που δεν είχαμε παιδί.

Ένα βράδυ του Νοεμβρίου 2001, ο σύζυγος έβλεπε τηλεόραση και εγώ (η σύζυγος) βυθισμένη σε απέραντη θλίψη και απογοήτευση, τηλεφώνησα στον Γέροντα Γαβριήλ, Ηγούμενο της Μονής για να του εκφράσω τον πόνο μου και την απογοήτευσή μου και μάλιστα του είπα:

– Έχουμε και τάμα πατέρα Γαβριήλ να έρθουμε το καλοκαίρι του 2002, αηλιά παιδάκι δεν έχουμε.

– Μην κάνεις έτσι παιδί μου, απάντησε ο Γέροντας. Θα σου δώσει παιδί ο Αρχάγγελος. Θα Τον παρακαλέσουμε και θα πάνε όλα καλά και θα το βαφτίσουμε εδώ. Πήρες και το φυτιλάκι του Αρχαγγέλου που σου στείλαμε;

– Όταν είχα ετοιμαστεί και κοινωνήσα πριν μερικές μέρες, ξέχασα να το πάρω πατέρα Γαβριήλ.

– Να το πάρεις παιδί μου τώρα και ο Αρχάγγελος θα σε βοηθήσει.

Εκείνη τη στιγμή νόμισα πως άκουγα μια φωνή από τον ουρανό και αισθάνθηκα μεγάλη

αγαθήλεια και ανακούφιση. Συνεχίσαμε όμως την ζωή μας μ' όλες τις σκέψεις και αγωνίες μας, αφήνόν τον επόμενον μήνα – ναι τον επόμενον μήνα- είχαμε το χαρμόσυνο γεγονός της εγκυμοσύνης, χωρίς καμιά απολύτως ιατρική βοήθεια ή μεσοδιάβαση.

Και έτσι με την Χάρη του Θεού και του Αρχαγγέλου Του, αυτή την στιγμή καρποκαίρι του 2002, έχουμε και την μικρή κορούλα μας. Η μόνη μας σκέψη πλέον, είναι να επισκεφτούμε το Μοναστήρι του Αρχαγγέλου, για να Τον ευχαριστήσουμε και βεβαίως να ευχαριστήσουμε και από κοντά τον π. Γαβριήλ για την προσευχή του και την αγάπη του.

Γιώργος – Χρυσάνθη

Αθήνα Αύγουστος 2002»

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: *Ανάμεσα στους μοναχούς και αυτούς που πιστεύουν στο Θεό υπάρχουν πάντα οι άνθρωποι – ποιητές που εργάζονται με το λόγο. Πιστεύετε ότι ανάμεσα στην ποίηση και τη θρησκεία υπάρχουν πολλά κοινά στοιχεία, επειδή και οι δύο είναι απόδειξη του Λόγου του Θεού στον κόσμο; Με ποιο τρόπο θα μπορούσαν οι ποιητές να βοηθήσουν την Εκκλησία και με ποιο τρόπο θα μπορούσε η Εκκλησία να βοηθήσει τους ποιητές;*

Όπως ξέρουμε η αρχική μορφή τουλάχιστον του γραπτού λόγου ήταν η ποιητική. Ανάμεσα στην ποίηση και την θρησκεία υπάρχει νομίζω στενή σχέση αφού και οι δύο αντλούν «υλικό» από το συναίσθημα. Με αυτό απευθυνόμαστε οι χριστιανοί στην προσευχή μας στον ουράνιο Πατέρα αφού τότε αφήνουμε ελεύθερη την καρδιά να μιλήσει μαζί Του, εκφράζοντας κάθε χαρά-λύπη, παράκληση-ευχαριστία, και κάθε άλλο συναίσθημα. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι πολλοί Πατέρες της Εκκλησίας ήταν ποιητές (Γρηγόριος Θεολόγος, Συμεών ο νέος θεολόγος, Ιωάννης Δαμασκηνός κ.α.) οι οποίοι συνέθεταν προσευχές, ύμνους και ποιήματα εξυμνώντας το μεγαλείο του Θεού. Η ύπαρξη της ποίησης εκφράζει επίσης αναμφισβήτητα τη μοναδικότητα του ανθρώπου, ως λογικού δημιουργήματος του Πανσόφου Θεού. Πιστεύω τέλος ότι οι ποιητές είναι αναγκαίοι και ιδιαίτερα σήμερα στον πεζό κόσμο μας, όταν εκπληρώνουν σωστά την αποστολή τους υπηρετώντας τον άνθρωπο. Η Εκκλησία έχοντας την ίδια αποστολή χρειάζεται σίγουρα συμπαραστάτες στο δύσκολο αυτό έργο, τους οποίους μπορεί να βρει στο πρόσωπο των ποιητών.

Σας ευχαριστώ πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να εκφραστούν οι απόψεις μου μέσα από το αξιόλογο περιοδικό σας, για αυτά τα τόσο σημαντικά θέματα.

Ιερά Μονή Πανορμίτου Σύμης 29/4/04

Αρχιμανδρίτης Γαβριήλ Μαργαρίτης

Ηγούμενος Ιεράς Μονής

✠ **Interview of Father Gabriel, reverend father
of the Panormitis Monastery**

QUESTION 1: Dear Father Gabriel, could you share in short for our readers what was the role of the Monastery of Panormitis in the past and what is today?

The Monastery of Panormitis has always been a castle and a bastion of the Orthodoxy in the Dodecanese. The monks who lived here were striving in extremely difficult conditions, in an environment, which was most of the times hostile towards the orthodox faith. Thus, they kept the flame of faith unquenchable and at the same time they played a role of national activity and offer, participating actively to the liberating struggles of the nation. Today the Monastery continues its multifarious offer, having developed a great social offer and activity to the island of Symi. It employs 35 persons throughout the year, supports an old people's home with a capacity of 20 persons, aids many poor families, sponsors various organizations, undertakes the cost of living of poor students, hosts in organized hostels students and many other people, occasionally organizes various conferences etc.

QUESTION 2: In the meaning of the first question, I would like to proceed and ask you about the role of Orthodoxy today and the Monasteries like its more strong manifestation. How do you think in our difficult century, where there are so many temptations among young people – vice, money, and drugs – could Orthodoxy and Monasteries be helpful for them? Shouldn't they be more open and go through young people into this world, like Christ somehow?

Church is the body of Christ, a vehicle of truth and a place of exercising life according to Jesus' example, therefore a place of freedom and love, a home, we could say, of the whole world, and it should remain firm and steady "to what it has learned and inherited" (Β' Τιμ. γ', 14). It should teach inalterably the truth that has been taken from Christ and of course promote the life that should be consistent with this truth, given that "Jesus Christ has been the One yesterday and today and for ever" (Εβρ. ιγ', 8). In this way only will the Orthodox Church be a universal and everlasting point of reference and hope, a way marker for each human being, who longs to return from the autonomous and selfish life to the natural according to Christ life, for which after all he was created. Unfortunately, today young people do not live as Christ wants them to live, and as a result they create many problems to themselves and those around them. Their life has no sense and, empty

as they are, they sink either to the worship of flesh, either to drugs, either to the quest of easy profit, to heresies etc. The unique hope for salvation is Christ, and, God help us, if the church, which is His living Body, stops talking with the language of truth to His children, for whom He shed His Divine Blood. According to these facts, you can understand why the Church cannot follow the deceptive and sinful reality of each era. If this happens then it will simply stop being a Church and will be transformed into a human – organization – as so many others – unable to offer salvation and life not even to itself.

QUESTION 3: *Isn't it difficult to be a monk in the island? I mean – the Monastery is a close place with its life less or more separated from the world, it is twice closed more over because it is situated in the island, and islands we know are also a piece of land absolutely separated from the inland.*

Being a monk has a total different direction and mission from that of the rest of the people. It is a way of self-denial and purgation from the human passions and weaknesses, in order to become a genuine child of God, and likeable to Him only. However, a great effort and struggle is needed for this purpose. Monasteries exist exactly for this reason, because there the conditions and way of life are ideal to achieve the above-mentioned purpose. There are some difficulties when we have bad weather conditions and these concern issues of health, transport, communication etc. as occurs of course to all islands. In this issue as well our faith first of all to God, our love to Archangel Michael and to our region, help us overcome the various difficulties.

QUESTION 4: *Could you share with us about your life, about your decision to stay monk and to serve our God Jesus Christ? Are there today enough young people who would like to take this way of life?*

My decision has to do with a personal adventure during my childhood. During the Italian occupation of the Dodecanese, in September 1942, I had to be operated at the Hospital of Rhodes, at the age of 16. After the operation, I was returning to Symi on the boat "FIUME" along with my mother. When we were between Turkey and Rhodes we were attacked by the submarine "Papanikolis". In a while our ship sunk and unfortunately most of the passengers, including my mother, were drowned. I stayed for 6 hours into the sea and little by little my powers began to abandon me. (Imagine, it was only three days before that I had been operated). Thus, when help came I had no more endurance and

began to sink. Then a profound supplication for help came out from the bottom of my heart to Archangel Michael. At that point, I promised to dedicate my life to him. And even though I was going down to the bottom of the sea, I felt a strong push that brought me back to the surface. Then, I was put to a boat and with very few survivors we were brought back to Rhodes. Four years later I came to the Monastery and since then I have been living here as a monk, for 58 years in total. The late metropolitan bishop of Rhodes, Spyridon, elected me as Reverend Father in 1983.

For all these years I have been serving God and Archangel, in the face of every human being that God is sending to the Monastery. Because, for Orthodoxy, the man is God's living image and as mentioned by John, the Evangelist, our love has first to pass from our fellowman in order to reach God.

The daily services, during which there is a prayer for the entire world, constitute our most important duty. Then follows the care for the Monastery, the continuous upkeep, the face-lift and good operation of all things in general.

Today that everything is adjusted to the material dimension, consumerism, easy profit, easy life, etc. there is the deceptive impression that there are no higher values, faith and quest for God and that monkhood tends to disappear. This, as I mentioned before, is a deceptive perception. There are many young people who are driven by these eternal values, abandon the world and dedicate themselves to God. Of course, such things are not counted in terms of quantity but in terms of spirituality. God gives a call – invitation to the monks. Ideal places with excellent conditions for this way of life are Mount Athos, Meteora and many other Monasteries, which pulsate with spiritual life and activity.

QUESTION 5: What is your opinion about the possibility in the future for all Christianity to stay one – not to be divided in Catholics, Protestants, Anglicans, Orthodox?

The unity of the Christians is what we all hope for and dream about. This is the unity that Christ asked from God – Father in His last prayer before the passion. Divisions and cutting up are works of the devil and the human passions that he stirs up. However, in order to reach the much-desired unity we have to return to the Church reality of the first 8 Christian centuries, the decisions of the 7 Ecumenical Synods for the authenticity of the common sacred tradition and pure faith. We have to recognize the mistakes made, abandon the secular powers that some Churches have undertaken, vanish phenomena such as the one of Unia and make an honest dialogue of love and peace.

QUESTION 6: In the book about the Monastery of Panormitis there are lots about the wonders of its patron Archangel Michael Panormitis. Do you share some of the new ones that happen?

It is a fact that we often experience miracles that God's Grace performs through His Most Great Archangel. Recently a lot of childless couples came and told us that had a child after a miraculous intervention of the Archangel, despite the doctors' assurances for incapacity of pregnancy. A typical example is the following letter of one such couple:

"After ten years of marriage, we had a healthy and blessed little girl, with the Grace of Archangel Michael of Panormitis.

Archangel Michael has led the facts so evidently and revealingly that we will glorify Him for the rest of our lives.

We got married in October 1991. In the summer of 1992, we went to Rhodes for holidays and from there we went for a daily excursion to Symi and the Monastery of Archangel Michael. We were full of enthusiasm for the Monastery and instinctively – yet unsuspecting at the time – said that we would visit the Monastery again along with our children in ten years ... that is in the summer of 2002. However, years were passing by and we had no children. The examinations and therapies succeeded one another, with a great cost both financial and psychological and with no result.

Since summer 2001, we thought intensely of our vow towards Panormitis for 2002, yet we had a great sorrow and sadness that we didn't have a child.

An evening of November 2001, my husband was watching TV and I (the wife) called father Gabriel, the Reverend of the Monastery, in great sorrow and disappointment to express my grief and disappointment and I also told him:

– We have also made a vow, father Gabriel, to come in the summer of 2002, but we don't have a child.

– Don't worry my child, answered the venerable father. Archangel will give you a child. We will beg Him and everything will go well and we will christen the child here. Have you received the wick of the Archangel that we sent you?

– When I had prepared myself and went to receive Holy Communion, I forgot to take it father Gabriel.

– Take it now my child and the Archangel will help you.

At that moment I thought I was listening to a voice from the skies and felt a great delight and relief. Yet, we continued our lives with all our thought and anxieties, but in the following month – yes, in the following month – we experienced the joyful fact of pregnancy, with absolutely no medical help or intervention.

Thus, with God's and His Archangel's grace, this moment, in summer 2002, we have our little daughter as well. Our only thought now is to visit the Archangel's Monastery and thank Him and of course thank as well father Gabriel for his prayer and love.

George - Chrysanthi
Athens - August 2002"

QUESTION 7: Among monks and believers in God there always have been people-poets working with word. Do you think that between poetry and religion – there are lots of common things – because both of them are evidence of God's Word in the world? In which way poets could be helpful for the Church and in which way Church could be helpful for poets?

As we know the initial form of the written word was the poetic one. I think there is a narrow relation between poetry and religion, since both derive "material" from sentiment. We, the Christians, address in our prayers, the Heavenly Father with sentiment because at that moment we set free our heart to talk with Him, expressing joy-sadness, prayer-thanks, and every other feeling. Besides, it is not by chance the fact that many Fathers of the Church were poets (Gregory the Theologian, Symeon the new Theologian, Ioannis from Damascus, etc.), who composed prayers, hymns and poems glorifying the greatness of God. The existence of poetry also expresses by far the uniqueness of the man, as a logical creature of the Omniscient God. Finally, I believe that poets are necessary especially today in our prosaic world, if they fulfill in the right way their mission, serving man. Having the same mission, the Church certainly needs a support to this difficult work, a support that can be found in the face of poets.

Thank you very much for the chance you have given me to express my thoughts concerning these so important matters, through your significant magazine.

Holy Monastery of Panormitis, Symi 29/4/04

Archimandrite Gabriel Margaritis

Reverend Father of the Holy Monastery

Translated by: Theano-Maria Marinou

